

МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКУ ТА ДЛЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ ЗВУКІВ НА МІСЦЕВОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглядаються методи, комп'ютерні апаратні та програмні засоби визначення напрямку на джерело звукового сигналу з використанням фазованої мікрофонної решітки. Вказані методи швидкої ідентифікації типу сигналу.

Ключові слова:

Обробка звукових сигналів, фазована решітка, ідентифікація звукового сигналу.

Abstract

Methods , computer hardware and software to determine the direction of the sound source using a phased microphone array. These methods for rapid identification signal type .

Keywords:

Processing sound signals, phased array , identification signal.

Визначення напрямків на джерела акустичного сигналу є важливою задачею при ідентифікації об'єктів на місцевості. Метою даної роботи є дослідження ефективності акустичної фазової решітки та вибір оптимальних апаратних та програмних компонентів, поєднання яких дозволить визначити шуканий кут до джерела звуку з допустимою похибкою. Робота виконується на базі розробок НТЦ «Аналого-цифрові системи» ВНТУ в сфері опрацювання аудіо і сейсмосигналів [1].

Специфіка запропонованого методу полягає у застосуванні фазової решітки з мікрофонами, що розташовані на оптимальній відстані один від одного. Новизною досліджень є метод локалізації напрямку на джерело звуку, що ґрунтується на багатократному опрацюванні масивів аудіоданих з різними часовими зсувами (кутами повороту решітки) та пошуку максимумів відповідних кореляційних функцій. Данні з мікрофонів зчитуються у оперативну пам'ять комп'ютера з кількох каналів. Масиви отриманих аудіоданих опрацьовуються програмною процедурою, що визначає таку затримку в каналах, яка відповідає максимальному значенню взаємкореляційної функції. На її основі визначається кут між вісюю фазової решітки і напрямом на джерело звуку

В ході роботи виконано моделювання процесу розпізнавання напрямку до джерела звуку, що підтвердило можливість відтворення його у реальних умовах. Реалізовано апаратну частину системи, що містить мікрофони, підсилювачі, підсистему введення інформації на основі багатоканальних звукових карт. Доведено можливість системного калібрування динамічних характеристик акустичної решітки, пов'язаних з неідентичністю характеристик мікрофонних каналів [2].

Проводяться дослідження по оптимальному конфігуруванню системи з метою покращення розпізнавання напрямку на об'єкти. Також передбачаються дослідження по передаванню потоків оцифрованих звукових даних з другої, територіально віддаленої мікрофонної решітки для визначення відстані до об'єктів та локалізації їх на карті місцевості. Дані, виділені з оптимального кута мікрофонної решітки можуть бути передані на підсистему розпізнавання типу об'єкту за його звуковою характеристикою [3,4]. Місцезнаходження об'єкту та його тип можна відобразити на карті місцевості по даним GPS координат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Спеціалізоване і вимірювальне обладнання власної розробки і виробництва для телерадіомовлення. Каталог НТЦ "Аналого-цифрові системи" ВНТУ // Азаров О.Д., Крупельницький Л.В., Стейскал В.Я., Білоконь О.А., - Вінниця, 2015, 40 с.
2. Полігармонійні методи вимірювання частотних характеристик звукових каналів і трактів / О. Д. Азаров, В. А. Гарнага, Л. В. Крупельницький, Д. Ю. Позняк // Інформаційні технології та комп'ютерна інженерія. – 2015. – № 2. – С. 23–29.
3. Ткаченко О.М. Метод підвищення швидкості пошуку фрагменту аудіозапису із застосуванням kd-дерев / О.М. Ткаченко, О.Ф. Грійо Тукало // Інформаційні технології та комп'ютерна інженерія. – №3.– С.57–66.– Вінниця: ВНТУ.– 2014. – 10 с.
4. Ткаченко А.Н., Грійо Тукало О.Ф., Дзись О.В. Метод быстрого поиска фрагмента аудиозаписи с усовершенствованной оценкой меры близости / А. Н. Ткаченко, О. Ф. Грійо Тукало // Международный научный журнал «Управляющие системы и машины».- №6.- С.51 - 58.- Киев.- 2015.

Дерев'яга Богдан Сергійович - студент групи ІКС-15мн факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: bogdan.derevyaga@gmail.com

Зінчук Роман Сергійович - студент групи ІКІ-12б факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: zigzag2341@gmail.com

Наукові керівники : **Крупельницький Леонід Віталійович**— канд. техн. наук, доцент, виконувач обов'язків завідувача кафедри обчислювальної техніки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Ткаченко Олександр Миколайович— канд. техн. наук, доцент кафедри обчислювальної техніки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Bogdan S. Derevyaga - Department of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : bogdan.derevyaga@gmail.com

Roman S. Zinchuk - Department of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : zigzag2341@gmail.com

Supervisors: **Leonid V. Krupelnitskyi** - PhD, assistant professor, head of the department of Computer Technology, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia,

Olexandr M. Tkachenko - PhD, assistant professor, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.